

“Nagykapos nagyon muzikális város” Karvezetői tanfolyam a Magyar Házban

Július második és nyolcadika között Nagykapos a zene fővárosa lett széles e vidéken.

Még az Ung-vidéki Zenei Akordjai sem merültek teljesen feledésbe, amikor valami egészen új kezdődött el a városban. Karvezetői és zenepedagógiai tanfolyam a Magyar Községi Házban. Meghozza három jeles, sőt országos hírű karnagy, pedagógus, szofiszt-tanár részvételével: Bartalus Ilona Budapestől, Berkesi Sándor Debrecenből és Király Katalin Egerből. A foglalkozások reggel kilenctől este hétig tartottak s a mintegy harminc résztvevő szorgalmát és lelkesedését egy csodálatos hangverseny koronázta a Magyar Házban.

Három teljesen eltérő karakter, egyéniség. Ami a közös bennük, az a magas szakmai színvonal, az igényesség, az önzetlen hivatásstudat, a zene- és ember szeretet. Bartalus Ilona zenepedagógus felváltva el Budapest és Vancouverből és a Kodály-módszer egyik legelismertettebb propagátora. Szofisztórai az alkotóképeség kifogyhatatlan kincstárakról tanúszkodnak. Kézelék, szolmizáció ez csak az alap, a kiindulópont, nem a cél. A cél az, hogy a gyerekek és a felnőttek szerezze és becsülje a „magas” művészetet ugyanúgy, mint a magyar népdalt.

Megrajkál a tűz - a magyar lelkület, habitus népdalban megnyilatkozó zenei névjegy-kártyája. Alapos szakmai elemzéssel ezt a habitust le lehet bontani, részecskékre lehet szedni. Milyenek is vagyunk? Szomorúságra hajlók, melegsztvűek, filozófikus hajlamúak, szerények a szépséget, rendet és a szabadságot, de hibáznai is tudunk....

Ilona nemcsak oktat, hanem nevel, gondolkodtat, párbeszédet is folytat, ha kell. Nagyon jól ismeri a tengereket és a tengerpartokat, az ottani mentálitást s megfigyélését ékesen cáfolják az érő kitalálók közheleket. Az agyonnyitott, göröcsös, pesszimista és merev európai szemben ott a friss, laza, rugalmas és optimista amerikai.

folytatás a köv. oldalon

Stavba storočia na Použí

Tak a konečne sme sa dočkali. Velkolepý projekt výstavby Turistického informačného centra (TIC) vo Veľkých Kapušanoch je dovršený. Síce o dva mesiace neskôr oproti pôvodnému plánu, síce o tri milióny drahšie, ale predsa... Obyvatelia nášho mesta sa môžu tešiť z ultramoderného alebo postmoderného (esteticko-architektonickú definíciu ponechajme odborníkom) objektu, ktorý by mohol byť pýchou ktoréhokoľvek európskeho veľkomesta, pri reformovanom kostole na Hlavnej ulici. Už len dúfajme, že po vybudovaní informačného centra sa u nás konečne rozvinie aj turizmus, pretože o ňom dosiaľ príliš hovoriť nemožno.

Budova bola postavená v rámci projektu Brány Zemplína-Integrovaný rozvoj turizmu Zemplín-Veľké Kapušany-Tokaj, ktorý pochádza z roku 2005. Na jeho realizáciu prispela Európska únia v rámci programu Cezhraničná sociálna a hospodárska spolupráca vo výške 75 % celkových nákladov, štátny rozpočet SR priložil 20 % a mestu zostalo spolufinancovať 5 % celkových nákladov projektu. A práve tu je kameň úrazu celkové náklady boli kalkulované na 8,06 milióna korún (čo by pre mesto znamenalo 402 tisíc Sk), no staviteľ, trebišovská firma Stavoservis s.r.o. postavila TIC napokon až za 9,15 milióna korún. Zvyšné tri milióny muselo uhradiť mesto. Iné východisko nebolo, v opačnom prípade by muselo všetky financie vrátiť... A prečo sa stavba predražila? Pod nehnuteľnosťou našli pivnicu, o ktorej existencii vraj nikto

nevedel. Či takáto komplikácia je dostačujúcim argumentom pre zvýšenie nákladov o tri milióny korún, nech posúdi čitateľ.

Prevádzka informačného centra je zatiaľ pokusná, na stole primátora je niekoľko žiadostí o prijatie do pracovného pomeru ako zamestnanec v TIC. Fascinujúcim dojmom pôsobí nielen zovňajšok, ale aj interiéru objektu.

pokračovanie na ďalšej strane

Zistenia kontrolných orgánov na Mestskom úrade - 3. pokračovanie

Najvyšší kontrolný úrad

V doterajšom priebehu nášho seriálu o zisteniach kontrol na MsÚ sme čitateľov oboznámili so závermi z procesno-personálneho auditu, ktorého výsledkom bolo schválenie novej organizačnej štruktúry úradu a so závermi z auditu hospodárenia mesta. Najzávažnejšie skutočnosti prezentovali zrejme zistenia Najvyššieho kontrolného orgánu (NKÚ).

NKÚ v čase od 26.2.2007 do 13.4.2007 realizoval kontrolu hospodárenia s finančnými prostriedkami a dotáciami použitými na individuálne potreby obcí a v rámci vlastnej investičnej činnosti za rok 2005 a 2006 vo vybraných obciach a mestách, medzi inými aj vo Veľkých Kapušanoch. Kontrola sa sústredila na viaceré, jasne ohraničené oblasti.

1. Realizácia investičných akcií mesta vo vzťahu k rozpočtu a disponibilným finančným prostriedkom

Tak v rozpočte mesta na rok 2005, ako aj na rok 2006 možno sledovať veľké rozdiely vo výdavkovej časti kapitálového rozpočtu, ktoré sa týkajú schváleného, upraveného rozpočtu i jeho skutočného čerpania. Navyše za rok 2005 evidujeme aj značné rozdiely medzi údajmi v záverečnom účte mesta, v oficiálnych výkazoch o plnení rozpočtu SAM 2-04 1.2.2. a v spracovanom prehľade o čerpaní kapitálových výdavkov pre kontrolnú skupinu NKÚ.

Napríklad schválený kapitálový rozpočet za rok 2005 predstavuje 4 825 tis. Sk podľa záverečného účtu mesta i spracovaného prehľadu, no v oficiálnych výkazoch je to suma 4 912 tis. Sk. Upravený rozpočet predstavuje 7 094 tis. Sk podľa záverečného účtu a spracovaného prehľadu, zato v oficiálnych výkazoch figuruje údaj 4 912 tis. Sk. Napokon skutočné čerpanie podľa záverečného účtu bolo 7 370 tis. Sk, podľa oficiálnych výkazov a spracovaných prehľadov však 9925 tis. Sk.. Navyše tieto zmeny neboli dostatočne zohľadnené v zmenách schváleného rozpočtu, mesto nevykonalo presun rozpočtových prostriedkov, čím porušilo zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy č.583/2004. Aj tieto čísla svedčia o chaotickosti a výrazných nedostatkoch účtovníctva mesta v uplynulom období.

Ako perličku spomeňme informáciu, že pred schvaľovaním rozpočtu na rok 2005 dňa 22.12.2004 hlavný kontrolór mesta predložil stanovisko, v ktorom upozornil na neexistenciu dôvodovej správy, na to, že návrh rozpočtu nebol zverejnený, neboli zahrnuté všetky príjmy a neboli vykázané alebo boli podhodnotené staré záväzky. Pre tieto nedostatky hlavný kontrolór odporučil návrh rozpočtu neprijíť, doplniť ho a prepracovať. Zastupiteľstvo napriek tomu rozpočet prijalo.

2. Dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s finančnými prostriedkami použitými na investičnú činnosť – výber dodávateľa projektových a realizačných prác

Pri obstaraní dodávky kamerového systému v rámci projektu „Kamerový systém - bezpečné mesto – mesto Veľké Kapušany“ v septembri 2005 mesto porušilo zákon č.523/2003 o verejnom obstarávaní tým, že ponuky od záujemcov do užšej súťaže boli prevzaté osobne a nebolo im o tom vydané potvrdenie, ako aj tým, že nebola vyhotovená

zápisnica o vyhodnotení ponúk. Dodajme, že dodávateľom kamerového systému sa stala firma SYTELL s. r. o., z Michaloviec a cena za zhotovenie diela bola dohodnutá na 1 227 728 Sk.

V prípade obstarania projektovej dokumentácie stavby Turistického informačného centra NKÚ konštatoval porušenie spomenutého zákona tým, že mesto uzavrelo zmluvu o dielo na architektonickú štúdiu a projektovú dokumentáciu v celkovej sume 295 000 Sk (architekti Branislav Boroš a Marián Puci, Trebišov) bez použitia metód a postupov verejného obstarávania vôbec. Tým nebol uplatnený princíp priehľadnosti, nediskriminácie uchádzačov a neboli dodržiavané zásady hospodárnosti pri vynakladaní finančných prostriedkov.

3. Správnosť a opodstatnenosť financovania prípravných, projektových a realizačných prác v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách č.523/2004 a č.583/2004

NKÚ detailne preveril postupy plánovania a uskutočňovania investičných akcií na území mesta. Čitateľov zaujíma táto časť zo záverov kontroly možno najviac, veď ide o investičné akcie, na ktoré boli už v uplynulých rokoch vynaložené obrovské finančné prostriedky v sume desiatok miliónov korún, často však s málo presvedčivým až nulovým efektom.

Na úvod si pripomenieme, na čo konkrétne boli čerpané kapitálové výdavky v rokoch 2005 a 2006 vo Veľkých Kapušanoch v rámci rozpočtovej položky 717 – Realizácia stavieb a ich technické zhodnotenie.

Rok 2005

Inžinierske siete Centrum II	1 164 tis. Sk
Centrum II	1 589 tis. Sk
Cintorín a Dom smútku	2 788 tis. Sk
Autobusová čakáreň	1 166 tis. Sk
Prestavba Domov dôchodcov	1 374 tis. Sk
Rekonštrukcia strechy budovy kina a divadelnej sály	250 tis. Sk
Spolu	8 831 tis. Sk

(Pôvodne schválený rozpočet pre túto položku počítal so sumou 2 050 tis. Sk, upravený so sumou 5 080 tis. Sk a neplánované navyšenie až na 8 831 tis. Sk nebolo schválené.)

Rok 2006

Inžinierske siete Centrum II	3 452 tis. Sk
Centrum II	1 355 tis. Sk
Turistické informačné centrum	2 218 tis. Sk
Prestavba Domov dôchodcov	3 471 tis. Sk
Rekonštrukcia kotolne – horák	522 tis. Sk
Zlepšenie bývania pre Rómov	1 104 tis. Sk
Rekonštrukcia strechy futbalový štadión	200 tis. Sk
ZŠ – telocvičňa	14 746 tis. Sk
Spolu	27 068 tis. Sk

Ilustračné foto, vedenie NKÚ

Ad 1: Autobusová čakáreň

Mesto Veľké Kapušany uzatvorilo 4.11.2004 s firmou Ferama, s. r. o., Veľké Kapušany zmluvu o dielo na rekonštrukciu autobusovej čakárne na Hlavnej ulici. Zmluvné strany sa dohodli na cene vo výške 2 341 704 Sk vrátane DPH, skutočné náklady dosiahli 2 376 600 Sk. Čerpanie kapitálových výdavkov mestom v roku 2005 na tento účel však predstavovalo „iba“ 1 666 tis. Sk. Preberacie konanie stavby sa

uskutočnilo 5.9.2005, no dodávateľovi bol poskytnutý preddavok už v roku 2004 vo výške 711 tis. Sk. Pričom preddavok nebol vzájomne dohodnutý a zároveň práca a dodávka sa neuskutočnili v tom istom roku, kedy bol poskytnutý preddavok. Mesto tým porušilo zákon o rozpočtových pravidlách a rozpočtovú disciplínu. (dokončenie v nasledujúcom čísle)

Tomáš Horkay

(podľa podkladov protokolu o výsledku kontroly)

školsťvo

Gymnázium oslávilo päťdesiatku

V predposledný septembrový piatok sa v našom meste konali oslavy 50. výročia založenia Gymnázia vo Veľkých Kapušanoch. Oslavy sa začali slávnostnou akadémiou v priestoroch kinosály Energosu. Zúčastnili sa jej pozvaní hostia z KŠÚ, zástupcovia mestského úradu, inštitúcií, riaditelia okolitých škôl a zástupcovia absolventských ročníkov. Medzi pozvanými nechýbali ani zakladatelia školy, bývalí pedagógovia a zamestnanci, ktorým boli odovzdané pamätné listy a upomienkové predmety za dlhoročnú prácu na škole.

Pri príležitosti 50. jubilea bola na počesť školy skomponovaná hymna, ktorú zložil Mgr. Tomáš Horkay, PhD., riaditeľ ZUŠ. Po slávnostnom príhovore riaditeľky školy PhDr. Judyty Leckovej vystúpila JUDr. Viera Juríková, ktorá škole poprialala všetko dobré a potvrdila, že brány gymnázia sa v nadchádzajúcich školských rokoch nezavriajú a škola bude aspoň ďalších 50 rokov vzdelávať

mladých ľudí.

Slávnosť pokračovala dlho očakávaným jubilejným stretnutím absolventov. V priestoroch Energosu sa zišlo viac ako 600 bývalých študentov, ktorí sa po viacerých rokoch znovu stretli a mohli oživiť svoje študentské zážitky, popýšiť sa fotografiami

svojich synov a dcér alebo vnukov. Tí mladší si vymenili aktuálne mobilné čísla, nové emailové adresy. Dobrú náladu podfarbila skupina Etna. Prijemná atmosféra bola doplnená aj programom študentov gymnázia. Zábava trvala do skorého rána, ale mnohým sa ani po „záverečnej“ nechcelo ísť domov a aj keď už hudba dohrala, rozprávali sa ďalej pri stoloch. No napokon každý odchádzal s nezabudnuteľnými dojmami.

(pave)

Na rovnakú tému s Mgr. Dénesom Szomrákim, prednostom Mestského úradu a s Ing. Michalom Hrišom, zástupcom primátora Veľkých Kapušian

Redakcia: *Ako hodnotíte činnosť a vzájomnú spoluprácu novozvolenej samosprávy v našom meste po 14.12.2007? Čo považujete za najväčší úspech uplynulého obdobia a naopak, z čoho ste najviac sklamaný?*

Mgr. Szomráky: Nie je mojou úlohou, aby som hodnotil činnosť samosprávy. Na to sú oprávnení voliči. Vzájomná spolupráca MsÚ a novozvolenej samosprávy je na dobrej úrovni, aj keď niekedy sú rozdielne názory na riešenie určitých problémov. V záujme našich občanov sa kompromis nájst' musí. Hodnotenie úspechov či neúspechov by som ponechal na koniec rozpočtového obdobia, nakoľko niektoré rozbehnuté aktivity (napr. stavebné) sú len začaté.

Ing. Hriš: Činnosť novozvolenej samosprávy v prvých mesiacoch bola zameraná na zisťovanie skutočného stavu na Mestskom úrade vo všetkých oblastiach, hlavne v hospodárení, v správe majetku mesta a v príprave plánov (rozpočet, výstavba a pod.) na tento rok.

Za úspech je ťažko niečo pokladať, ale čiastočným úspechom bolo schválenie rozpočtu podľa predstáv poslancov s prihliadnutím na zadĺženosť mesta a na rozpracovanosť stavieb v meste, ako aj otvorenie Turistického informačného centra. Neúspechom uplynulého obdobia je pomalosť pri riešení rozpracovaných stavebných akcií v meste (Centrum II, cintorín, chodníky a cesty) a stav v prehodnocovaní nevýhodných zmlúv, ktoré podpísal bývalý primátor mesta.

Redakcia: *Organizačné a personálne zmeny na Mestskom úrade sa uskutočnili až začiatkom tohto leta a ako sa zdá, stále to nie je uzavretá kapitola. Ako vidíte perspektívu fungovania úradu v novej organizačnej štruktúre?*

Mgr. Szomráky: MsZ na svojom piatom zasadnutí schválilo novú organizačnú štruktúru MsÚ. Personálne zmeny boli zrealizované začiatkom augusta. Čas ukáže, či niektoré kroky a rozhodnutia v tomto smere boli správne alebo nesprávne.

Ing. Hriš: Nová organizačná štruktúra mesta je v štádiu, keď zisťujeme, ako vlastne

bude fungovať. Pri jej schvalovaní v zastupiteľstve som upozorňoval na nutnosť dobudovania odboru výstavby. Bohužiaľ moje slová nenašli odozvu a dnes sa ukazuje, že odbor výstavby je potrebné personálne i priestorovo dobudovať a zamerať sa na skvalitnenie jeho činnosti. Na konci roka bude celkovo potrebné novú organizačnú štruktúru prehodnotiť.

Redakcia: *Mnohí poslanci kritizovali (ne)činnosť odboru výstavby, čo sa týka rozpočtovaných a naplánovaných stavebných prác, opráv komunikácií či údržby budov. Prečo sa spomenuté práce začali realizovať až začiatkom októbra?*

Mgr. Szomráky: Dobrá príprava projektov potrebuje určitý čas a spoluprácu s poslancami mesta. Odsúhlasenie rekonštrukčných prác bohužiaľ trvalo dlhšie a medzitým firma, ktorá vykonáva opravy asfaltových povrchov, už mala uzavreté zmluvy s ďalšími investormi. Z týchto dôvodov na požadované rekonštrukčné práce mohli nastúpiť až v októbri.

Zoznam rekonštrukčných prác, ktoré sa majú vykonať do konca decembra 2007:

DOM SLUŽIEB: Je uzatvorená zmluva o dielo na rekonštrukciu strešnej krytiny plochej strechy. Rekonštrukcia spočíva vo výmene celej hydroizolačnej vrstvy.

ZUŠ: Nefunkčnosť systému spočíva v jeho celkovej opotrebovanosti, zrejme v zapchatých potrubiach.

„ŠPORT A ZÁBAVA: V súčasnosti realizujeme dve stavby, ktorými prispejeme k športovej a zábavnej činnosti našich školákov a škôlkarov. Prvou takouto stavbou je výstavba miniihriska v areáli ZŠ Jánosa Erdelyiho. Ide o futbalové ihrisko s umelou trávou v rozmeroch 18x33 m. Finančné prostriedky sme získali od Slovenského futbalového zväzu, MŠ SR, UEFA, z vlastných prostriedkov mesta, ako aj zo sponzorského príspevku. Druhou stavbou je výstavba detského ihriska (finančné prostriedky sú z rozpočtu mesta), ktoré spĺňa normy EÚ a nachádza sa na sídl. P.O.Hviezdoslava pri vodojeme.

KOMUNIKÁCIE: V súčasnej dobe sa rea-

lizuje výstavby parkovacích plôch a chodníkov v križovatke pred Družbou a pripravuje sa výstavba oporného múru so zábradlím pri chodníku na sídl. P.O.H. – pred obchodným domom LiDL.

Ing. Hriš: Pretože nám dlho trvalo, kým sme našli spoločné stanovisko na ukončovanie rozpracovaných akcií, ako aj pre príčiny, ktoré som spomenul v odpovedi na predchádzajúcu otázku.

Redakcia: *Ak by to bolo len na Vás, čo by ste v našom meste s okamžitou platnosťou zmenili alebo zaviedli?*

Ing. Hriš:

- Okamžite by som dobudoval odbor výstavby,
- podrobne prehodnotil mestom podpísané zmluvy a tie nevýhodne zmluvy vypovedal, alebo podľa možnosti zrušil,
- podal trestné oznámenie na neznámeho páchatela za šafárenie v meste v predchádzajúcich obdobiach,
- prehodnotil technický stav budov vo vlastníctve mesta a spracoval podrobný plán na ich opravu, prípadne odpredaj,
- zabezpečil, aby už teraz prebiehali konzultácie pri tvorbe nového rozpočtu mesta s podrobnou analýzou.

Tých zmien by bolo zrejme oveľa viac, ale podľa mňa je potrebné všetko podrobne premyslieť, aby sa neopakovali chyby z minulosti.

*Otázky kládol
Tomáš Horkay*

Závery 6. zasadnutia Mestského zastupiteľstva vo Veľkých Kapušanoch zo dňa 11. septembra 2007 (uznesenia č. 56-65)

Mestské zastupiteľstvo vo Veľkých Kapušanoch zobralo na vedomie správu o kontrole plnenia uznesení za I. polrok 2007 s pripomienkami. Prednostovi Mestského úradu uložilo zabezpečiť prehľadné spracovanie plnenia uznesení v tabuľke MS Excel, a to s uvedením zodpovednej osoby, v prípade neplnenia uložených úloh aj s určením náhradného termínu. Prednosta dostal tiež od poslancov za úlohu napísať list zhotoviteľovi Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta aj s odôvodnením nezaplatenia faktúry za tento písomný materiál.

Poslanci, ako obvykle, podrobne rozdiskutovali ústne správy predsedov komisií MsZ (ak tie zasadali). V tejto súvislosti uložili predsedovi finančnej komisie MsZ a vedúcej finančného odboru MsÚ prehodnotiť možnosť zakúpenia chladiaceho zariadenia pre ZŠ J. Erdélyiho a varného kotla pre ZŠ P.O.H.

Rozhodli ďalej o pozastavení vyplácania finančných prostriedkov mestskému futbalovému klubu do ďalšieho rozhodnutia resp. uzatvorenia prípadu, pričom hlavný

kontrolór mesta dostal za úlohu vykonať hĺbkovú kontrolu vo vedení účtovníctva klubu s návrhom opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Na pretras sa dostali finančné prostriedky, ktoré poslanci svojim rozhodnutím ešte z decembra 2006 na ustanovujúcej schôdzi vyčlenili ako príspevok na šport, kultúru a školstvo za svoje celoročné odmeny v roku 2007. Prednosta úradu mal zabezpečiť informovanie záujemcov o tieto financie o nutnosti podať žiadosť v podobe projektu (termín na podávanie žiadostí bol 10.10., pozn.red.).

Poslanci uložili tiež vykonať prieskum fungovania pohotovostnej lekárskej služby za účasti odborne kompetentných inštitúcií a prejednať s lekárkami možnosť vykonávania aj pohotovostnej lekárskej služby. Ďalšie uznesenie ukladá spracovať finančný a vecný plán na sfunkčnenie nového cintorína.

Vyhodnotenie rozpočtu mesta, Mestského kultúrneho strediska za prvý polrok 2007, stanoviská finančnej komisie a hlavného kontrolóra k nim zobralo zastupiteľstvo na

vedomie bez pripomienok. Naopak v súvislosti s finančnou analýzou prekročenia mzdových nákladov za rok 2006 poslanci hlavnému kontrolórovi uložili vykonať hĺbkovú kontrolu tohto prekročenia. MsZ nemalo ďalej žiadne pripomienky k informatívnej správe o prípravenosti škôl a školských zariadení na zahájenie nového školského roku.

Nemalé finančné dôsledky však bude mať uznesenie č. 64, ktoré hovorí o odkúpení spoluvlastníckeho podielu vlastníckeho práva k administratívnej budove Mestského úradu v podiele 2452/10000 od Allianz-Slovenskej poisťovne, a. s., za navrhnutú kúpnu cenu 2 650 000 Sk.

- th -

Naša príroda

Združenie ochráncov prírody Veľké Kapušany a okolie v dňoch 22-23. septembra 2007 v Maďarskom spoločenskom dome uskutočnilo výstavu a seminár s názvom „**NAŠA PRÍRODA – informačné dni regiónu Použie**“, ktoré boli realizované vďaka grantovému programu „Šanca pre váš región“ Konta Orange, n.f..

Naším cieľom bolo predstaviť chránené časti prírody a krajiny, nachádzajúce sa v regióne Použie a posilniť povedomie občanov, týkajúce sa ochrany životného prostredia. Okrem informačných materiálov, ktoré prezentovali bohatstvo Chránenej krajinskej oblasti Latorica a Národnej prírodnej rezervácie Ortovej sme si mohli prezrieť aj práce detí – účastníkov Letného tábora MRAVEC 2007.

Prednášky predstaviteľov Správy CHKO Latorica a Obvodných úradov životného prostredia Michalovce a Trebišov boli rozsiahle a plné zaujímavých informácií. V závere rozprúdili zaujímavú diskusiu. Taktiež povzbudili nás, členov Združenia k ďalším podobným aktivitám, ktoré môžu prispieť ku zvýšeniu informovanosti občanov o chránených druhoch rastlín a živočíchov nachádzajúcich sa v regióne a k zlepšeniu

ochrany životného prostredia.

My však ľutujeme, že sme sa zo strany Vás, občanov takého povzbudenia nedočkali...

Denisa Lakatos

Oprava

V poslednom, septembrovom čísle časopisu sme na 3. strane z dôvodu nešťastnej tlačovej chyby omylom zverejnili fotku Katalin Királyovej a Ilony Bartalusovej. Čitateľom a dotknutým sa ospravedľňujeme.

oprava

Predstavujeme športové kluby mesta Pokračovať v úspešných tradíciách

To je cieľom šachistov TJ Energetik Veľké Kapušany, ktorí nedávno zahájili súťažnú sezónu 2007-2008. V hráčskom kádri nastal veľký pohyb. Dvaja hráči zo základnej zostavy odišli do zahraničia (Kulcsár za prácou, Berta študovať na vysokú školu). Nahradili ich dvaja nádejní mladíci z Kráľovského Chlmca, Štefan Kendi a Gejza Perháč.

Šachový klub aj v tejto sezóne bude mať v dlhodobej súťaži dve družstvá, v druhej lige družstvo A a v tretej lige družstvo B. Svoje zápasy odohrajú v účelovom zariadení Energosun.

Program družstva A:

6.10.07 V. Kapušany-Gelnica 5 : 3	12.01.08 V. Kapušany-Bardejov
7.10.07 V. Kapušany-Sp. Nová Ves 2 : 6	02.02.08 Košice DPMK-V. Kapušany
3.11.07 V. Kapušany-Košice UPJŠ	03.02.08 Košice ATU-V. Kapušany
4.11.07 V. Kapušany-Prešov	8.03.08 Svit Pyrobatik-V. Kapušany
1.12.07 Michalovce-V. Kapušany	9.03.08 Kežmarok-V. Kapušany
2.12.07 Zborov-V. Kapušany	

Cieľom družstva A je obsadiť minimálne 8. miesto a tím zachovať druhú ligovú príslušnosť aj na budúci rok.

Družstvo B aspiruje v tretej lige na medailové umiestnenie. Termíny jeho zápasov sú nasledujúce:

21.10.07 V. Kapušany-Sobrance	6.01.08 V. Kapušany-Vranov nad T.
18.11.07 Čierna nad T.-V. Kapušany	27.01.08 Soľ-V. Kapušany
16.12.07 Michalovce-V. Kapušany	17.02.08 V. Kapušany-Humenné
2.03.08 Trebišov-V. Kapušany	

Papp Ladislav, predseda klubu

Podakovanie

S hlbokým žiaľom v srdci ďakujeme všetkým príbuzným, priateľom a známym, bývalým spolupracovníkom, ktorí dňa 18.9.2007 odprevadili na poslednú cestu nášho milovaného zosnulého

Pavla Danyiho,

ktorý vo veku 61 rokov nás náhle opustil. Ďakujeme za kvetinové dary a slová útechy, s ktorými ste sa snažili zmierniť náš žiaľ.

Smútiaca rodina

šport

Súťaž v behu a vo varení halászlé

Veľké Kapušany – Už po deviatykrát sa 15. septembra 2007 uskutočnil Beh kapušianskou pláňavou, spojený so súťažou vo varení halászlé v priestoroch účelového zariadenia Energosun. Toto podujatie sa teší veľkému záujmu verejnosti vo Veľkých Kapušanoch, ako aj vo vzdialenom okolí. Na bežeckej súťaži sa podľa výsledkovej listiny zúčastnilo 76 pretekárov. Zo všetkých bežcov skončil na prvom mieste Orest Babjak (Demolex Bardejov) s časom 49 minút a 54 sekúnd, na druhom mieste Jozef Urban z Obal Service Košice s časom 54:24, obidvaja z najmladšej kategórie A. Tretím najlepším časom v celom pelotóne dobehol Jaroslav Tomeček z Demolex Bardejov s časom 52:17, ten však reprezentoval kategóriu B.

Najlepším účastníkom v kategórii C sa stal Ivan Demsky (BŠK Bardejov) s časom 56:34, v seniorskej kategórii D Ing. Gerard Parilák (TRIKLUB Michalovce) s časom 1:08:29. Víťazstvo medzi ženami patrí Ingrid Petruchovej z TJ Stročin, čas 57:56. Najúspešnejším bežcom z Veľkých Kapušian sa stal Tomáš Ruskovský (kategória A), ktorý skončil na peknom 7. mieste s časom 53:38. Na 18. priečke sa umiestnil Gejza Vargaeštok (kategória C), čas 58:12. Najstarším účastníkom behu bol 80-ročný Vincent Varga z Košíc.

Kým bežci prekonávali 15 kilometrovú trať medzi Energosunom a administratívnu budovu vojenských elektrární tam a späť, účastníci súťaže vo varení halászlé pripravovali tradičnú rybaciu polievku. Na základe rozhodnutia poroty najchutnejšie halászlé uvarilo družstvo obce Kapušianske Kľačany (Károly Molnár, Attila Nagy, Iván Erzsébet).

Pomyselná strieborná medaila v tejto súťaži patrí družstvu CSEMADOK z tej istej obce a tá bronzová družstvu s názvom Fešáci.

- kajo -

Archeologické klenoty

Veľké Kapušany - V kultúrnom centre JUNIOR, expozitúre Mestského kultúrneho strediska vo štvrtok 27.9. otvorili stálu expozíciu „Zemplínsko – Užská kultúrnohistorická cesta“. Projekt vznikol a bol realizovaný s podporou predsedu vlády Slovenskej republiky a Košického samosprávneho kraja. Základným cieľom a poslaním expozície je reflektovať kultúrnohistorické bohatstvo Použia, regiónu ležiaceho v juhovýchodnom cípe republiky.

Projekt je zároveň pilotnou ambíciou pre rozvoj kultúrnej turistiky. Zachytáva celkom jedenásť regiónov s replikami kultúrnohistorických artefaktov, sprievodnými textami, maketami a inými trojrozmernými vizualizáciami. Z kultúrnohistorického hľadiska sa pritom jedná o také artefakty, ktoré významovo majú slovenskú a európsku dôležitosť. Už v súčasnosti pripravuje autor projektu „Zemplínsko – Užská kultúrnohistorická cesta“ PhDr. Štefan Toviš druhú etapu projektu s názvom „CESTY“ a v štádiu vízie je už aj tretia etapa.

Kornélia Tobiašová

Köszönetnyilvánítás

Szívünkben mély fájdalommal mondunk köszönetet mindazoknak – rokonoknak, munkatársaknak, akik 2007. szeptember 18-án elkísérték utolsó útjára a nagykaposi temetőbe drága halottunkat

Danyi Pált,

aki életének 61. évében hirtelen távozott szerettei köréből. Köszönjük a sok virágadományt, a vigasztaló szavakat, melyekkel enyhíteni igyekeztek fájdalmunkat.

A gyászoló család

Helyreigazítás

Lapunk legutóbbi, szeptemberi számában a 3. oldalon egy sajnálatos nyomdahiba folytán Király Katalin és Bartalus Ilona fényképe jelent meg, egy teljesen oda nem illő helyen. Az olvészését kérjük.

Helyreigazítás

Felkészülten várják az új évadot

Az immár több mint három évtizedes múltra visszatekintő nagykaposi sakkozói szakosztály felkészülten várja a bajnokság rajtját. A klub 1975-től játszik csapatversenyben kerületi bajnokságot. Előtte is volt csapata városunknak, a tőketerebesi járási bajnokságban vettek részt az akkor még hattagú csapatok küzdelmében. Hadd említsék meg az alapító tagok közül néhány nevet, a teljesség igénye nélkül: Mikuláš Ivan, Mária Ivanová, Karol Moravčík, Eugen Šuhaj, Szalontay Atilla.

1975 őszén a csapat irányítását Papp László fiatal pedagógus vette át, aki akkor kezdett tanítani a nagykaposi szlovák tannyelvű alapiskolában. Rögvest beneveztek a kerületi bajnokságba és azóta is ott szerepelnek. Közben sok tehetséges fiatal nevelkedett már fel ebben a szakosztályban, köztük többszörös járási és kerületi bajnokok, fiúk és lányok egyaránt: Ivanová Soňa, a Lovász testvérek, Češkovič Rudolf, Seleš Róbert, Vojteková Jana, Pappová Zuzana, Butalová Eva, Novotný Tibor, Pinka Miroslav és az utolsó nagy tehetség, Berta Péter.

Az elmúlt szezon folyamán két játékos távozott a keretből és ketten érkeztek. Az Energetik sakk klub két csapatot is indít a bajnokságban. Az A csapat célja a második ligában való bent maradás, ami legalább a 8. hely elérését jelenti. A B csapattól a harmadik ligában érmes helyezést várunk. Ezúton is szeretnénk támogatóinknak köszönetet mondani, mert nélkülük e királyi sport már megszűnt volna városunkban.

Papp László

Ötven év

Mit jelent egy városnak, egy régióknak, ha az iskolája ötven éves?
Sokat.

Bizonyítékot arra, hogy az anyagi javak megszerzése mellett a közösség számára a szellemi értékek is fontosak; arra, hogy felismerték a tanulás, a tudás fontosságát; és arra, hogy messzebb látnak a máttól, hisznek a holnapban.

A múltat, a jelent és a jövőt ünnepelte a Nagykaposi Gimnázium 2007. szeptember 21-én.

Ünnepelt, mert joga volt az ünnephez: az elmúlt ötven év adott ehhez jogot.

Megemlékezéssel kezdődött az ünnep. Nem sokkal később a jelenlévők megtapsolták JUDr. Viera Juriková, a kassai megyei önkormányzat képviselője kijelentését, miszerint a gimnázium megszüntetésére tett törekvéseknek immár vége.

A megemlékezést osztálytalálkozók követték. Mintegy hatszázán lehetünk az Energóban. Ennyien találtunk időt, hogy megünnepeljük volt vagy jelenlegi iskolánkat, volt vagy jelenlegi munkahelyünket.

Köszönjük mindenkinek, aki ott volt, aki segített, akinek fontos volt, s akinek fontos a Nagykaposi Gimnázium.

(bm)

COPUS

veľkokapušíanske správy
október 2007

Vydavateľ: Mestský úrad vo Veľkých Kapušanoch,
Tolstého 1, 079 01 Veľké Kapušany

Telefón: 0915/444203,

elektronická adresa: tamas.horkay@zoznam.sk

Redakčná rada: Attila Barkó, Tomáš Horkay,
Dénes Szomráki

Šéfredaktor, jazykový redaktor: Tomáš Horkay

Príprava do tlače: Katarína Hudáková

Tlač: MS-Print CTP: Compugraph Košice

Foto: Archív, autor

Registračné číslo:

MK SR – RP 205/2006, ISSN 1336-9466

Erdélyben járt a Fabotó citerazenekar

Ez év szeptember 20. és 23. között rendezték meg a Kárpát-medencei Magyar Kulturális Napokat, ahol az erdélyi, kárpátaljai, magyarországi, muravidéki és felvidéki magyarok kultúrájából kaphattunk ízelítőt. Nagy megtiszteltetés volt a Fabotó citerazenekar számára, hogy a Felvidéket képviselő két csoport egyike lehetett. (A másik csoport a Kisgéresi Népdalkör volt).

A rendezvény főszervezője, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület e nivós esemény otthonául több Kárpát-medencei magyarlakta település közül Kolozsvárt jelölte ki. A majd négynapos rendezvény színes és változatos mivoltának köszönhetően helyenként egyszerre több helyen is zajlott.

A Kisebbségi Magyar Filmnapok a kulturális napok kísérőrendezvényeként szeptember 21.-én, pénteken délelőtt délvidéki rendezők filmjeivel indultak, délután pedig kárpátaljai és muravidéki filmekkel folytatódtak. A Kolozsvári Galériában képzőművészeti és fotókiállítást tekinthettünk meg Erdély, Kárpátalja, Magyarország, Muravidék címmel.

Az esti órákban a kultúrműsor két Kolozsvár környéki magyarok lakta településen, Tordaszentlászlón és Mérán folytatódott. A Fabotó citerazenekar a mérai közösségi ház udvarán, egy ötletesen átalakított kocsiszínben állt a népes számú közönség elé. A kevésbé ismert citerazenét nagy örömmel fogadta Méra apraja-nagyja, de a szakmabéliek is elismeréssel nyilatkoztak muzsikánkról. Nemcsak a közönségnek, de nekünk is nagy élmény volt a ott töltött kurta

Fabotó citeraegyüttes a gálaműsoron

est. Saját szemmel látni a szép, faragott székelykapukat, megtekinteni a közösségi ház kalotaszegi kiállítását vagy akár felhőrpinteni egy kupica házi szilvapálinkát és utána megkóstolni az udvaron rézüstben főtt bográcsgulyást - ez maradandó emlékeket nyújtott mindannyiunk számára. Nehéz volt elbúcsúzni vendéglátóinktól, akikkel közvetlenségüknek köszönhetően hamar megbarátrkoztunk.

Szombaton magyarországi filmesek műveivel folytatódtak a filmnapok, amit új Internix-könyvek bemutatója és népművészeti

kiállítás követett. A sűrű program mellett a város történelmi nevezetességeinek megtekintésére is akadt egy kis idő. Többen a séta folyamán döbbsentünk rá, hogy miért is nevezik Kolozsvárt kincses Kolozsvárnak. Az utcákról, a házak faláról lépten-nyomon ránk köszöntött a történelem. A legjelentősebb emlékek egyike Mátyás király szülőháza, amely csak pár lépésre van a fennsleges Szent Mihály templomtól.

Még aznap a kora esti órákban a Kolozsvári Magyar Operában zajlott le az ünnepi műsor. Ünnepi köszöntőt Markó Béla, az RMDSZ szövetségi elnöke mondott, valamint a határon túlról érkezett küldöttségek vezetői is szóltak a közönséghez. A szín pompás programban mindenki megtalálhatta a kedvére valót. A Fabotó citerazenekar egy bodrogközi népdalcsoporttal mutatkozott be. Azt, hogy az előadásunk tetszett a közönségnek, a szünni nem akaró taps bizonyította a legjobban.

Vasárnap Kolozsvár főterén közösen megkoszorúztuk a Mátyás-szoborcsoportot, utána pedig eljött a búcsú órája. A buszból még sokáig integettünk újdonsült kolozsvári barátainknak, amíg bele nem vesztünk a város kaotikus forgalmába.

Boczán Ferenc

Kolozsvár látképe

Szüleimhez

Elmerengve nézem
rég elhagyott fészke,
nehéz időkön át
neveltek itt engem.

Apám, édesapám
föld hullt koporsódra,
nem oktatsz már többé
szépre és a jóra.

Áldva megköszönöm
gondos nevelésed,
s mint hajnal a fényét
még őröm emléked.

Édesanyám, te is
éjt nappallá téve,
mennyit fáradoztál
fiad érdekében:

Köszönet jár érte
édes jó anyámnak,
kinek a szívéből
hű szeretet áradt.

Az alábbiakban **Szalontay István** nagykaposi amatőr költő versei közül kettővel ismertetjük meg az olvasót.

Andalgó pásztor

Legyen a szerelem. A szabadság után,
A szépség s a gyönyör legistenibb talán.
Mig csöndesen iszunk, daloljunk egy idillt,
És ajkunk mindenütt s mindenkor dalra nyílt.

Nagykapos pásztora bejárt rétet-mezőt,
Fűjjünk egy éneket a pásztortűz előtt.
Érzem, mindannyiszor jobban szívemben zárom!
Akit a mindenható szánt nekem a nyáron.

Mi jó csillag ragyog némely napon felettünk,
Szemünk találkozott s már egymásé lettünk.
S ahogy Vénusz kikelt a habzó tengerárból,
Szerelmünk úgy fakadt a gyöngyöző pohárból.

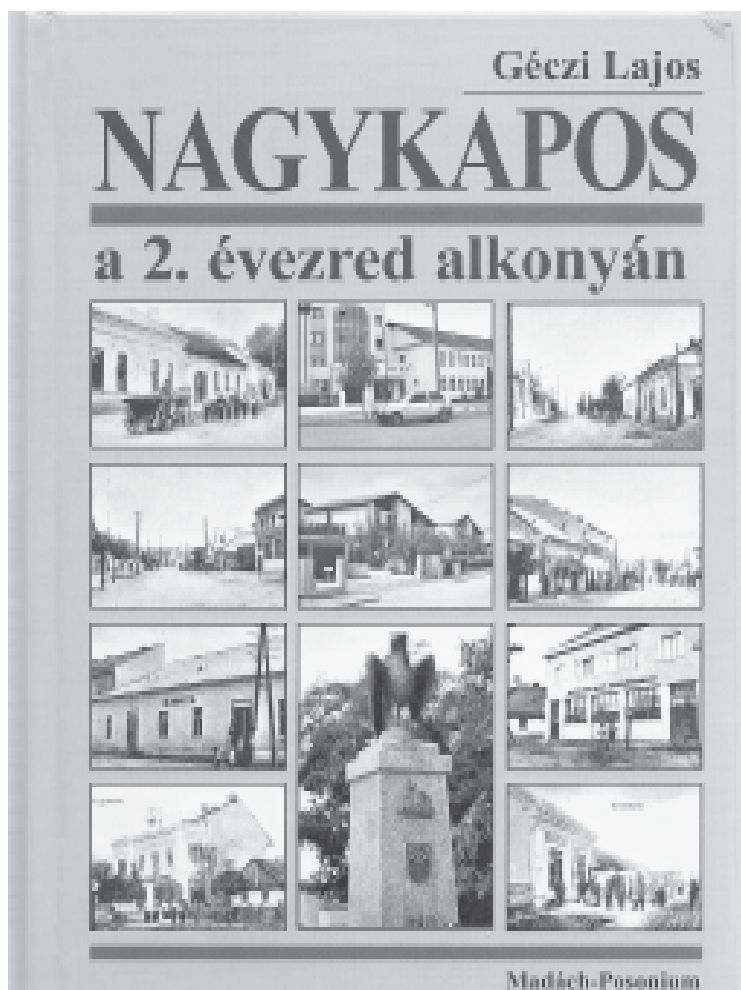
Hát hagyjuk a vitát s igyuk ki serlegünk,
Te így, én máshogyan – elég hogy szeretünk.
Az erőse a jog. Ha szereted a nőt:
Nem rajtad – rajta áll, hogyan szeressed őt.

A közelmúlt históriája avagy

Géczi Lajos:

Nagykapos a 2. évezred alkonyán

Tavaly, 2006-ban jelent meg a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma támogatásával a Madách-Posonium kiadó gondozásában Géczi Lajos legújabb könyve „NAGYKAPOS a 2. évezred alkonyán” címmel. Tekintettel arra, hogy ez a városunk legújabb történelmét összefoglaló mű korlátozott példányszámmal látott napvilágot, továbbá egy rendkívül érdekes publikációról van szó, amely joggal számíthat a szélesebb olvasóközönség érdeklődésére, Géczi tanár úr beleegyezésével részleteket jelentetünk meg az alkotásból lapunk hasábjain.

A századfordulón a mai Nagykapos még mindig három különálló közigazgatási egységből állt: Nagykaposból, Kiskaposból és Csepelyből, azaz Ungcsepelyből, holott ez a három helység már az előző évszázadokban összeépült, közöttük mindössze egy-egy szoroska, illetve út képezte a választóvonalat. A hosszú különállásnak, -élésnek, illetve külön igazgatásnak tulajdonjogi, vallási, esetleg egyéb okai voltak, Kiskapos a leleszi, majd a jászói premontrei prépostság birtokát képezte, következésképpen a rend dominanciája a birtokviszonyokon túl, egyéb területen is érződött, föltehetően a közigazgatásban is. Ezzel szemben Csepely jellegzetes református kisnemesi település volt, s ez a tény eleve meghatározta a két falu szembenállását, amely a reformáció, főleg pedig az ellenreformáció korában gyakori villongásokhoz vezetett. Élhetünk a gyanúperrel, hogy a két falu vallási és világi vezetői nem nagyon törekedtek az ellentétek elsimítására.

A két kis falu között terül el Nagykapos, a mai város névadója. E község a középkortól már bizonyítottan Ung vármegye déli területének jelentős települése volt, sőt egy rövid ideig (a 14. és 15. században) megyeszékhely is. A megyegyűléseket akkor itt tartották. Később, egészen 1960-ig járási székhely, és a körjegyzőségeken alapuló közigazgatás idején a Nagykaposi körjegyzőség központja. Nem véletlen tehát, hogy elsősorban itt telepedtek le a más vidékről bevándorló iparosok, kereskedők és egyéb foglalkozások képviselői. Nagykapos közigazgatási szerepénél fogva országos és hetivásárok tartásának jogával rendelkezett, s ez vonzotta a piacból élő rétegeket. Mindezek ellenére a három község összlakosságának száma a 20. század fordulóján elég kevés.

Hadd álljon itt mutatóban néhány számadat a 19-20. század fordulójának Nagykaposáról. Ezek már a három község együttes adatait tartalmazzák, azonban némiképp így is tájékozódhatunk a korabeli állapotokról. Természetesen mind a lakosok, mind pedig a lakóházak számát tekintve Nagykapos volt a legnépesebb, a második helyen Kiskapos, a harmadik helyen pedig Csepely állott. Az adatokat egy 1978-ban, Prágában kiadott retrospektív lexikon alapján közlöm:

Év	1880	1890	1900	1910
Lakosok száma	2354	2385	2331	2560
Lakóházak száma	370	415	402	481

Ezek a számadatok a századforduló körüli időszak adatait tükrözik, lényegében harminc évet fognak át. Tanulságos a népesség alakulása az idézett korban. Harminc év alatt a népszaporulat mindössze 206 főt tett ki, tekintettel az akkori bőséges gyermekáldásra (legtöbbször öt-tíz gyerek is volt egy-egy családban) ez a szám elenyészően kevés, még akkor is, ha figyelembe vesszük a korabeli nagyarányú gyermekhalandóságot.

Elszomorító a kép főként 1890 és 1900 között, amikor nem gyarapodás, hanem ellenkezőleg, csökkenés mutatkozott.

Nos, a miérteket kutatva a már említett gyermekhalandóságon kívül a legfőbb ok nyilvánvalóan a tömeges kivándorlásban keresendő, melyre maga Csepely képviselő-testületének panasza is utal, sőt jegyzőkönyve is rögzíti.

E rövid statisztikai tájékoztató után egészen az I. világháború kitöréséig kénytelenek vagyunk beérni a bevezetőben említett nagykaposi és ungcsepelyi jegyzőkönyvekkel. Sajnos, a kiskaposi rész jegyzőkönyve hiányzik, azonban a nagykaposi bejegyzések tanúsítják, hogy ennek a két községnek képviselő-testülete gyakorta ülésezett együtt, hiszen egybeépülve szoros egységet képeztek, s a megoldásra váró problémák legtöbbször azonosak voltak. Igaz viszont, hogy a hivatalos, azaz

törvényesen szentesített egyesülésig mindkét helységnek külön képviselő-testülete és községi bírója volt.

Templomuk és iskolájuk viszont közös volt: az 1807-ben, neoklasszicista stílusban újjáépült római katolikus templom Kiskapos utcájának nyugati felén áll. Az utca északi oldalán állt a parókia nagyon szép, boltíves épülete, mely a község egyik legrégebb építménye volt, de a panelházas építkezés áldozatává vált.

Az említett templomot látogatták a három falu katolikusai, sőt Mokcsakerészből, Mogyorósról, elvélve Kelecsényből, Nyarádról és Mocsáról is idejártak, mert ezekben a községekben nem volt római katolikus templom. A parókia mellett volt a katolikus népiskola, ott tanultak mindhárom község katolikus gyerekei. A templom szomszédságában terült el a prépostsági birtok nagy kiterjedésű udvara: központjában volt az intéző háza, amely egészen a hatvanas évekig állt, s a kaposiak „nagyudvarnak” hívták. E körül voltak az apró cselédlakások és a gazdasági épületek.

A református templom 1781-ben épült barokkos, neoklasszicista stílusban. Tőle valamivel távolabb, a mai postaépület mellett, a Dobó téren állt a református parókia modern épülete, mellette a református népiskola. Ebben tanultak a református gyerekek mindhárom községből, még Csepelyből is, ahol volt református templom 1944-ig (ekkor bombatalálat érte), de iskola nem volt.

Természetesen a járási hivatalok, bíróság, adóhivatal, telekkönyvi hivatal, pénzügyintézetek s az üzletek nagy része, a vásártér, orvosi rendelők és a század elejétől az állami iskola Nagykaposon voltak, hiszen ez a község - korábban mezőváros - a járások fennállása óta Ung vármegye déli részének mindig járási székhelyeként szerepelt.

Mindezek után úgy lenne rendjén, ha a továbbiakban részletes adatokat szolgáltatnánk a század eleji állapotokról, megszólaltatván közben az adott kor tanúit, azonban a kezdetekről ilyenek már nincsenek, ezért a következőkben a már említett képviselő-testületi jegyzőkönyvekre kell hagyatkoznunk, jelesül a nagykaposi és a csepelyi, illetve az ungcsepelyi jegyzőkönyvekre.

Nagykapos

A bevezetőben idéztem két részletet az egykori nagykaposi jegyzőkönyvből, mintegy ízelítőt adva abból, milyen kérdések is foglalkoztatták a képviselő-testületet. A mutatóban közölt rész azzal zárult, hogy a képviselő-testületi üléseken föltehetően elsősorban azok a kérdések keltettek figyelmet, melyek bevételekről és kiadásokról szóltak, hiszen ezek alakulása lényegesen befolyásolta a testület gazdálkodását.

Azonban ne gondoljunk itt valamilyen nagyobb összegekre, mert pénzben soha sem bővelkedett, sem a mi városunk, sem a környező falvak.

Folytatás a köv. számban